

(17 juli) De trein heeft tussen Schiphol en Rotterdam al een behoorlijk verontrustende vertraging opgelopen. Volgens dienstregeling hebben we in Parijs 80 minuten om eerst het hele perron – we zitten in rijtuig 18 – af, daarna van het Gare du Nord naar het Gare Montparnasse, en daar door dat uitgebreide gangenstelsel en via een aantal roltrappen naar de hal 'grandes lignes' te gaan. En dan moeten we eerst nog maar hopen dat de vertraging tussen Antwerpen en Brussel niet zal toenemen.

Wanneer we het Gare du Nord binnenrijden, wil ik twee metrokaartjes uit mijn portemonnaie halen, maar ze blijken spoorloos. Nog 40 minuten. De stationsstem roept fijntjes om dat onze trein een grote vertraging heeft opgelopen tengevolge van verkeersproblemen bij Den Haag en dat we ons bij de accueil kunnen melden om informatie over aansluitingen. De afweging is nu wat sneller gaat: een taxi, op voorwaarde dat je meteen kunt instappen, of de metro, in de zekerheid dat je eerst in een rij moet staan om kaartjes te kopen. Een kleine omweg naar rechts in de stationshal maakt duidelijk dat de taxi geen optie is: er staat een lange rij wachtenden. Dus toch maar de metro, in de berusting dat het wel niet meer zal lukken en het vooruitzicht op een rustige maaltijd in Montparnasse en een latere trein.

Maar wanneer de nood het hoogst is, krijgt de mens zijn meest lucide ideeën. In de buurt van de automaten lopen altijd wel wat jongeren rond die zwart metrokaartjes verkopen. Oogcontact is gauw gelegd. De kaartjes kosten € 1.50 per stuk, € 0.40 winst voor de verkoper dus. Ik haal twee munten van € 2 te voorschijn, geef een euro fooi en zing de lof van de zwarte markt.

Binnen twee minuten stappen we in een metrotrein. Op een klapstoeltje bij de ingang zit een negerin die met de gelukzaligheid van een gospel zangeres, totdat ze uitstapt, zingt: 'Hallelujah, hallelujah!'

(19 juli) Ik lees eigenlijk nooit 'columns' in een krant, maar ik lees ze vaak later, gebundeld. Het voordeel daarvan is dat dan vaak de meest geslaagde geselecteerd zijn en je goed kunt aanvoelen welke heel sterk het karakter van een bepaald ogenblik weergeven en welke zeg maar 'ogenblikoverschrijdend' blijken.

Columns vormen ideale badlectuur. Je kunt gemakkelijk bepalen hoeveel je er wilt lezen, afhankelijk van de temperatuur van het water en het schuimgehalte van lavendel, lindebloesem of rozemarijn. Dit jaar heb ik in bad al gebundelde columns van Aaf Brandt Corstius en, al wat ouder want gebundeld in 2004, van Katja Retsin gelezen. Ik ben nu bezig aan Heleen Mees, *Tussen hebzucht en verlangen*. Niet meteen mijn reguliere badkost dus en ik hoop ook dat Heleen het me niet kwalijk neemt dat ik haar columns in bad, en dan ook nog een vakantiebad, lees. Het voelt eigenlijk wel erg onalledaags om economische verhandelingen te lezen, maar echt onnatuurlijk vind ik het ook weer niet, zeker nu ik de weldaden van de zwarte markt aan den lijve heb ervaren.

Zo wordt mij expliciet verteld dat een land als China, dat het liefst gewoon autoritair wil blijven, met allerlei (geo)politieke bedoelingen in de wereldeconomie actief is en dat het daarom bijzonder belangrijk is dat wij ons als Europa niet in onszelf terugtrekken maar er daarentegen stevig op los innoveren (in muziekland vliegen inmiddels de Lang Langs en Yuja Wangs je om de oren).

Nu had ik bij de laatste Europese verkiezingen al op een partij gestemd die zeer uitgesproken pro Europees is. Niet omdat ik Europa zo briljant vind, maar omdat daarin volgens mij misschien de enige mogelijkheid ligt om het nog goed te laten komen met het milieu. Ik hoop dan ook vurig dat Europa en wellicht ook de Verenigde Staten zich compromisloos zullen opstellen tegenover de zogenaamde opkomende economieën (India, China), wanneer er onderhandeld moet worden over milieunormen.

(19 juli) Het is pas juli, maar we gaan toch al de prijs voor de beste reclameleuze van het jaar uitreiken. Op het strand van Audierne:

breizh cola

le cola du phare ouest.

(20 juli) Het oude vissersplaatsje Audierne probeert zich via een rustige toeristische ontwikkeling weer wat op te stoten in de vaart der volkeren. Zo blijkt er aan de kade een *trendy* horecagelegenheid verschenen, die 'Le lounge lover' heet. Belangrijke aandachtstrekker in de inrichting is een hard rose piano.

Op de verdieping bevindt zich een *resto grill*, 'Le duplex', die onder meer een rijk belegde pizza op de kaart heeft, luisterend naar de naam 'l'extravaganzza'. Ik vraag me onmiddellijk af of er een achttiende-eeuwse componist is, die een trio-sonate of concerto met die titel geschreven heeft. De pizza wordt muzikaal opgeluisterd door een hele cd van Laura Pausini en ook die is natuurlijk best te verteren. De liedjes volgen allemaal een beetje hetzelfde stramien, met van die stijgende modulaties, maar ze zingt tenminste zuiver en bovendien stoer *non vibrato* ook als het hoog en luid is.

(20 juli) Hiernaast ligt de crêperie 'An Teuzar', waar het er allemaal nog wat traditioneler aan toe gaat. Nou ja, je kunt er zelf je crêpes samenstellen, eventueel gebruikmakend van suggesties. Gelukkig zijn er ook de 'spécialités', want in principe wil ik in een restaurant eten wat de chef denkt dat wij lekker vinden. Je bent tenslotte gast, en geen klant. De Kerné komt hier recht van de tap en er is een crêpe die 'duchesse Anne' heet. Anne was de laatste hertogin van Bretagne, in de tijd dat dat nog min of meer zelfstandig was. Ze was getrouwd met twee opeenvolgende Franse koningen en dus ook koningin van Frankrijk. Anne overleed in 1415. In 1432 besloten de Staten van Bretagne, in vergadering bijeen in Vannes, dat Bretagne zou opgaan in het Frankrijk van François I, die de beslissing afwachtte in het kasteel van de hertogen van Bretagne in Nantes.

(26 juli) Ik zag een stukje documentaire op de Franse televisie. Bretagne kan 50% van de benodigde 'blé noir' (gebruikt voor de 'crêpes salés') niet zelf verbouwen. Een handelaarster uit Vitré, bij Rennes, vertelt dat zij het graan importeert uit Noord-China. Zou dat nu een (geo)politieke activiteit op de economische markt zijn?

(30 juli) En de médaille d'or voor het hoogste culinaire genot gaat naar het restaurant 'Curry Brian' in de Rue Saint James in de kathedraalswijk van Cahors. Brian is Engelsman en heeft de Indische keuken geleerd in Londen. Zijn vrouw komt uit Le Havre en samen zijn ze naar het zuiden afgezakt. Brian vindt niets heerlijker dan in de keuken staan en Indisch koken. Zijn vrouw neemt de bediening van de gasten voor haar rekening. Aangezien er in de zaak maar twee vierpersoonstafeltjes en vier tweepersoonstafeltjes staan, is er altijd wel tijd voor een gesprekje. Je kunt met haar praten over cultuur, muziek, en over de voedingsindustrie in al zijn maatschappelijke samenhang, zoals Marianne Thieme die heeft gethematiserd in haar essay 'Het gelijk van de dieren, het geluk van de mensen'.

Vegetariërs die in een vreemde stad komen, gaan vaak op zoek naar bijvoorbeeld Libanese of Indische restaurants, omdat ze weten dat ze daar hoogwaardig aan hun trekken komen. Voor wie in Cahors geen foie gras door zijn strot wil, is dit restaurant dan ook het absolute alternatief. De geuren en smaken, de 'saveurs', zijn bedwelmend en bij elke hap proef je de liefde en de passie waarmee de gerechten zijn bereid. De *kulfi*, hier gewoon 'glace indienne' genoemd, is al even lekker want gemaakt op basis van geconcentreerde melk.

Brian is nu 63 en wil niets liever dan dat na hem iemand van de jongere generatie het restaurant zal voortzetten. Tussen de trekken aan zijn *after work cigaret* door vertelt hij dat hij zijn kruiden importeert uit Engeland, maar de mogelijkheid onderzoekt ze voor dezelfde prijs en van dezelfde kwaliteit rechtstreeks uit India te importeren. Dat biedt tevens extra mogelijkheden op het gebied van reclame. Bovendien wil hij zijn zaak 's middags als tea room gaan uitbaten, met naast de traditionele Engelse lekkernijen ook Indische delicatessen als link naar het restaurant. Want aan het restaurant en zijn Indisch koken mag niets afbreuk doen.

(1 augustus) Ik neem een taxi van het station naar huis: zentaxi, waarborg voor een rit in opperste sereniteit en voor een goed gesprek. Ik vertel over mijn laatste avonturen bij het Centraal Station in Amsterdam.

We kwamen 's avonds aan met twee zware koffers en nog andere bagage en besloten om het maar weer eens met een taxi te proberen. We werden benaderd door een man met een geel overgooiertje aan, waarop het woord 'handhaver' vermeld stond. Wat hij precies handhaafde was niet duidelijk, maar je kon er naar raden. Nadat we verteld hadden waar we heen wilden, stelde hij ons een taxi voor. De chauffeur daarvan stapte uit en zette onze koffers in de bagageruimte. "Misschien kunt U aan de ze kant", sprak de handhaver, "en dan kunt U misschien aan die kant". Toen wij gezeten waren, vroeg hij met doorleefd invoelingsvermogen: "Zit U goed?" Ik verwachtte dat hij ons nu een glas donkerrode Cahors ging aanbieden, maar zover ging de klantvriendelijkheid nu ook weer niet. Daarentegen zei de chauffeur, nadat we eenmaal opgetrokken waren: "Er komt nog twee-en-een-halve euro bij voor de bagage". Huh? "Het staat daar op die kaart", vervolgde hij naar de rechterkant van de voorruit wijzend. Ik kon dat ding natuurlijk niet lezen, want de handhaver had mij op de achterbank geparkeerd. "Die man weet ervan", betrok de chauffeur de handhaver in het complot. "En is dat voor de hele bagage of per koffer?", vroeg ik voorzichtig. "Eigenlijk per koffer", antwoordde de chauffeur, "maar ik geef U dus twee-en-een-halve euro korting". Na zoveel diep menselijke goedheid kun je er alleen nog maar het zwijgen toe doen.

Mijn zenchauffeur legt mij uit dat onze overheid niet creatief maar alleen maar geconditioneerd kan denken. Als ze eenmaal heeft gekozen voor een bepaalde denkrichting (bijvoorbeeld de verkeerde), kan ze zich niet meer daaruit los maken. Op die manier is er een aantal klunzige wetjes uitgevaardigd en een ervan geeft taxichauffeurs de mogelijkheid extra geld voor bagage in rekening te brengen. Chauffeurs die tot voor kort ritjes weigerden - wat nu niet meer mag -, zeggen tegen iemand met twee koffers, voordat hij instapt, dat hij vijf euro extra moet betalen, in de hoop dat hij dan zelf het ritje weigert. Over creatief denken gesproken.